

**CONCILIO||RVM QVATVOR GENE=||ralium. Niceni.
Constantinopolitani. Ephesini. et Calce=||donensis. Que
diuus Gregorius magnus tanq[uam]|| quatuor Euangelia
colit ac veneratur.||**

Merlin, Jacques

Coloniae, 1530

VD16 M 4842

Decreta Sixti papæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72934](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72934)

PISCOPVS Sixtus Grato coepto salutē. Lætari & gaudere me plurimū in Chŕo Iesu dño nŕo dilectiōis tuæ scripta fecerunt, qbus euidenter ostēdit quantum catholicam diligis fidē, & quantum prauorū hoīm detestaris errorē. Oīs em̄ hærēsis nimis est ipia, & Euan-gelicæ veritatis inimica, quæ non portionē aliquam lædere, sed ipsa Chŕianæ religionis conatū fundamēta conuellere. Memor em̄ sum me sub illius noīe Ecclesiæ possidere, cuius à dño Iesu Chŕo est glorificata confessio, & cuius fides nullum vnq̄ fallit, sed oēs qdem hærēses destruit. Intellego aut̄ mihi aliter non licere q̄ vt oēs conatus meos ei causæ in qua vŕs Ecclesiæ salus iŕestit impēdā. Agnosce fili

A
Anno dñi
264. Des-
clano et
Galeria
no imperā-
tibus

Charissime nō ex tpe neq; post tpa filiū dei natum, sed añ oīa tpa de paterno vtero ienarrabi-liter generatum, ipō deo pŕe per pphetam, dicentē: In splēdoribus sc̄tōꝝ ex vtero añ lucifere genui te. Quam sniam & Esaiās ppheta dubijs atq; incredulis euidenter expŕit, dum non aliū de filium quā de pŕe natum ineffabiliter ostēdit. In humilitate (inqt) iudiciū ei⁹ sublatū est, natiuitatem eius qs enarrabit? Et in libro Iob: Sapiam dei, ait, vñ inuenies? Latet em̄ ab oculis hoīm, & à volucris cœli absconsa est. Expgiscere paululū, & si lumē sc̄iæ in teipm aliquantū habes inuenies, neq; cuius natiuitas à ppheta non potuit enarrari ex tpe vel vt astruere ipē co-naris non potuit gñari. In pŕincipio (inqt Iohannes Euāgelista) erat verbū, & verbū erat apud deum, & deus erat verbum, hoc erat in pŕincipio apud deum. Omnia p ipm facta sunt, & sine ipō factum est nihil. Et itē: Erat lux vera quæ illuminat omnem hoīem venientem in hunc mundum. In isto igitur quod dicit erat, si tēpus quærere volueris, non inuenies, quoniam ex quo pater ex illo & filius, & quod pater est, id est etiam filius, Salomone dicēte: Ego ex ore al-tissimi prodij, primogenita ante omnē creaturam. Ego feci vt in cœlo oriret lumen indeficiēs & nebula texti omnē terram. Ego in altissimis habito, & thronus meus in columna nubis. Gy-rum cœli circuiui sola, & pfundum abyssi penetraui. In omnē terram steti, & populo prima-tum habui. Item ibi: Cum pararet cœlum aderam illi: & cum sedē suam secerneret. Quando sup vŕos fortes faciebat in fummo nubes, & cum certos ponebat fontes sub cœlo, cum fortia faciebat fundamēta terræ, ego eram cum illo componēs, & ego eram cui adgaudebat cum læ-taret orbe pfecto. Et in Psalmo cētesimo primo: Tu dñe in pŕincipio terrā fundasti, & opa ma-nuū tuarū sunt cœli. Ipsi pibunt, tu autē pmanes, & sicut opertorium mutabis eos & mutabunt tu autem idem ipse es, & anni tui non deficient. Non enim erat ætas, aut aliquod tempus an-te quā de patre filius nasceretur, quoniam qui tempora vniuersa propria potestate consti-tuit, ex tpe vel post tempora nasci non potuit. His paucis sententijs breuiter consultis tuis re-spondi frater charissime.

De cætero tuam moneo dilectionē, vt cunctos quos errare cognoueris ad catholicam fidē, & ad vnitatē recte credētū conuertere studeas, & tu nunquā ab Apostolico tramite recedas. Si autē te non audierint & errantes (quod absit) pmanerint, nobis eos manifestare quā citi-us poteris non tardes, vt Apostolica autoritate aut cito ad Ecclesiam conuertant, aut ab Ec-clesia separent. Audiuius etiā quod qdam erronei & consentiētes eis te & reliquos infestent epōs, & epōs aliquos comprouinciales ad vŕam infamationē atq; damnationē secum trahant quapropter in hac sancta sede dudum à multis epīs constitutum erat, & modo ad vŕm & cæ-te-rorū fratrum auxiliū ē denuo roboratum, vt oīs epī q in qbusdam graui oribus pulsantur, vel criminant̄ causis quotiens necesse fuerit, libere Apostolicam appellēt sedē, atq; ad eā quasi ad matrē confugiant, vt ab ea (sicut semp fuit) pŕie fulciant, defendant, & liberent. Cuius dispo-sitioni omnes maiores Ecclesiasticas causas & epōꝝ iudicia antiqua Apostolorū eorūq; succes-sorū atq; canonum autoritas referuauit, quoniam culpant̄ epī, q aliter erga frēs egerint quā eiusdē sedis papæ fieri placuerit. Vnde placuit vt accusatus vel iudicatus à comprouincia-libus episcopis accusati causam pontificis scrutari liceat, non tamē diffiniri inconŕulto Roma-no pontifice pmissum est, cum beato Petro Apostolo non ab alio q̄ ab ipō dictum sit à Dño. Quæcunq; ligaueris sup terram, erunt ligata & in cœlo. Et quæcunq; solueris sup terram, erūt soluta & in cœlo. Et si qs putauerit se à proprio metropolitano grauari apud primatem dio-ceseos aut penes vniuersalis Apostolicæ Ecclesiæ papam iudicetur. Ait enim Iacobus Apo-stolus, iudicium sine misericordia illi fiet q non fecit miam. Sup extollit autem misericordiam iudicio. In oibus ergo fili dilectissime cor custodi sicut scriptū est. Omni custodia custodi cor tuum, q̄ ex ipō vita pcedit. Hęc breuiter p commemoratōe rescripti, sed peto vt p me orare debeas

Epistola Sixti pape

debeas, quatenus oipotēs deus & à malignis me spiritibus & à pueris hoibus custodire dignetur, q̄a in hac vitę meę pegrinatōe mala me simul & multa circundant, ita vt cū Psalmista iure dicā. In me transferūt irę tuę, & terrores tui cōturbauerūt me. Circūdederūt me sicut aq̄ tota die circūdederūt me simul. Cœlestis gr̄a & nos in vrbibus, & vos vbiq; ptegat, q̄a antiquus hostis terrar; locis à tētatōe nō excludit, q̄a si in paradiso hoiem stravit q̄s locus extra paradifum eē pōt in q̄ mētes hoim penetrare nō valeat. Antiq; em̄ hostis (cuius inuidia mors introiuit in orbē terrar;) sunt semp oculi vigiles ad aīas hoim illaqueandū, multosq; sua prauitate secū in pditionē trahere cupit q̄ suapte malitia à gloria lapsus est in miserā. In sola ergo creatoris nri ptectōe fidēdum ē, cui ex intimo corde clamemus: Esto mihi in deū ptectore, & in locū munitū, vt saluū me facias. Data Caleñ. Septēbris Valeriano, & Decimo. IIII. cc. concess.

Item Epistola Sixti pape.

C Dilectissimis fratribus p Hispaniay; puincias cōstitutis Sixtus ep̄s in dño salutem, Magno munere misericordię dei totius Ecclesię catholice multiplicata sunt gaudia, cū Ecclesię status eo vigeat ordine q̄ Apostoli eor; q; successores illū statuerūt. Et cum antiq; hostis astutia eū turbari cognoscimus, nō modico cōtristamur mœrore. Quā ob causam fr̄s hortamur, vos monemus & flagitamus, vt à tramite apostolice institutionis nequāq; recedatis, nec à capite dissideatis, sed fidē & ordinē quā Aplī & aplīci viri statuerunt absq; hęcitatōe teneatis. Nam si columnę alicuius magnę domus corruerint, ipsa p̄stea domus minime stabit. Sic & vos q̄ colūnę Ecclesię estis, si labefactari cęperitis sancta Ecclesia (quę p vos regit) tabescet & labet, hęc fr̄s quę dico valde timēda sunt, & summo modo ramine p̄landa, atq; ne fiant cauēda, ipsa em̄ veritas p se dixit, vos estis sal terrę. Qd' si sal eua nuerit, in quo saliet? &c. Ideo vos charissimi moneo, q̄a vobis debitor sum, & valde vos diligo. Et quando bona audio de vobis congratulor satis, & ecōtra quando aduersa nimis, cōturbor. Ego vero quāuis à vobis p longa terrar; interualla disunctus sim, sum t̄p̄ omnino vobiscum corde cōiunctus. Ideoq; de v̄a beatitudine erga me modis oibus confido, q̄a cum me vicissim diligitis à me longe non estis, vñ magis gr̄as referimus illi grano sinapis qd' ex modici despiciabilisq; seminis specie, ita ramis ex eadē radice surgētibus atq; se distēdentibus vsq; quāq; diffusum est, vt in eis volatilia cœli cuncta nidificēt. Gr̄aq; sit fermēto illi qd' tribus farinę satis totius humani gn̄is massam in vnitatem cōspersit, atq; paruo lapidi q̄ abscissus de monte sine manibus occupauit vniuersam faciē orbis terrę q̄ ad hoc naturā n̄a carnis, & status seruilis formā assumēs humiliter vsq; quāq; distēdit, vt omni humano gn̄e in vnitatē redactō totius corpus vnitum pficeret Ecclesię, atq; ita ad totius cōpaginis p̄tineret cōmodū mēbroꝝ partialis ista distinctio. Vnde nos quoq; à vobis longe nō sumus, q̄a in illo q̄ vbiq; est vnū sumus. Agamus ergo ei gr̄as q̄ solutis inimicitijs in carne sua fecit, vt in omni orbe terrar; vnus esset grex, & vnum ouile sub se vno pastore semp memores qd' vos veritatis p̄dicator admoneat, dicēs: Solliciti seruate vnitatē sp̄s in vinculo pacis, vinculum em̄ pacis nemo seruat dum alium infestat, aut verbis, aut factis persequitur.

D Ideo fr̄s ista p̄tulimus, q̄a audiuius inter vos accusatōes exerceri, & pulsos à sedibus ep̄os, aut suis rebus expoliatos iudicari. Quapropter statutū est, vt si q̄s contra ep̄m vel authores Ecclesię se p̄prium crediderit h̄re negotiū, nō prius adeat iudices q̄ ad eos recurrat charitatis studio vtfamiliari colloquio cōmoniti ea sanare debeant, quę in querimoniā deducunt. Qd' si aliter egerit cōione priuet. Nemo pontificū deinceps aliquē ep̄m suis expoliatū rebus, aut à sede pulsū ex cōmunicare aut iudicare p̄sumat, quia non est priuilegiū quo expoliari possit iā nudatus. Nullus ep̄s alterius parochianum p̄sumat retinere aut ordinare absq; eius voluntate vel iudicare, q̄a sicut irrita eius erit ordinatio, ita & dijudicatio, quoniam cēsemus nullum alterius iudicis (nisi sui) sn̄ia teneri. Nam q̄ eum ordinare non potuit, nec iudicare vllatenus poterit. Ista em̄ vobis deinceps tenēda, & fr̄s vicissim adiuuare mandamus. Fr̄s vero quos timore terreno iniuste damnastis, scitote à nobis iuste eē restitutos. Quibus ex autoritate sancti Petri Apostolica autoritate oīa quę eis ablata sunt integerrime reddi p̄cipimus, si non vultis vos, & principes v̄si à collegio n̄o & mēbris Ecclesię separari. Iusto em̄ iudicio dei dat plebunq; p̄tōribus pt̄as qua sanctos ipsius p̄sequant, vt q̄ spū dei iuuantur & agunt fiant p̄ laborē exercitia clariores. Illi tamē quia hoc agūt nullatenus euadant p̄cenā, q̄a vt ait dñs: Vx̄ illi p̄ quē scandalum venit. Et quāq; iuxta saluatoris sn̄iam necesse fit venire scandala, vx̄ tamen p̄ quē veniunt. De occultis em̄ cordis alieni temerē iudicare peccatum est, & cum cuius non vident opa nisi bona iniquū est ex suspitōe ephēdere, cum eor; quę homini sunt incognita, solus deus iudex sit iustus, q̄ inspector est verus. Vnde scriptū est, incerta non iudicemus quo ad vsq; ve

vsq; veniat dñs q illuminabit abscondita tenebrarū, & manifestabit cōsilia cordiū. Et quis vera iunt, nō tñ credēda sunt, nisi certis indicijs cōprobent, nisi q̄ manifesto iudicio cōvincūtur, nisi q̄ iudiciario ordine publicant. Nullus ergo p̄t ex hūano condēdari examine quē deus suo iudicio referauit. Hęc oia summopere sunt p̄cauēda ne p̄sumptores esse videamur. Et accusatio ep̄oz nō est facile recipiēda, dicēte dño: Nō suscipias vocē mēdaci. Et ap̄lus inqt aduersus p̄b̄m inscriptionē nō recipiēda absq; duobus vel tribus idoneis testibus. Si hęc de p̄b̄is vel ceteris fidelibus sunt p̄cauēda, q̄to magis de ep̄is. Quib⁹ cognitis magis vos dñari velle manifestū est q̄ cōsulare fratribus, aut sustētare eos, q̄a honor inflat sup̄biā, & q̄ p̄uisum est ad cōcordiā tēdit ad noxā. Decuerat nāq; iuxta p̄fatas regulas, vt si aliqd̄ egissent cōtra suū ordinē mādare nobis, & expectare qd̄ ad vestra cōsulta rescriberemus in tantū, vt si etiā quicq; graue intolerandūq; cōmitteret n̄ra p̄stolare cēsura, vt nihil prius aut aliqd̄ aliud decerneretis q̄ qd̄ nobis placere cognoueritis & à regulis p̄stitutis nulla aut negligētia aut p̄sumptōe recederetis. Cesset hmōi p̄sta n̄ra autoritate p̄sumptio, vident hmōi nocumēta, q̄a nequaq; talia patienter ferre possumus machinamēta, qm̄ cōuenit nobis paternarū sanctionū diligentes eē custodes. Merito nāq; cā nos respicit si silētio faueamus errori. Et insup̄ à sc̄tis p̄decessoribus n̄ris plerūq; iā statutū, vt nemo anathema in n̄ra suscipiat accusatōe, nec illi q̄ nos in sua nolunt recipere quarela vel accusatōe, cū nos sup̄ illos sciamus à dño cōstitutos nō illos sup̄ nos. Et sicut maior nō potest à minore iudicari, ita nec colligari, q̄a rarē est omne quod magnū est. Portemus onera oim̄ qui grauātur, quoniam hęc portat in nobis beatus apostolus Petrus, cuius vice fungimur legatōe, & cuius regula informamur, q̄tenus eius sulti auxilio ab oibus nūc & in perpetuū tueamur aduersis. Data. XVII. Calen. Augusti, Valeriano & Decio. IIII. CC. concess.

Incipiunt decreta Dionisij pape

Dionisius ep̄s Vrbano p̄fecto salutē. Summū bonū est amare amantes se. Et ecōtra, peius malū nō est q̄ vt ciues ciuibus inuideāt. Gratias siquidē agimus tuarū charitati q̄ fideles sc̄ti Petri bñ suscipis & adiuuas, vnde scias te & à nobis nostrisq; diligere, & tui tuorūq; nō modicū curā habere. Quapropter tuā horramur dilectionē, vt bonū qd̄ cēpisti semp̄ implere nō differas, q̄a nō laudat̄ initiū, sed finis. Sapiētiam etiā te hortamur diligere, & scrutari, vt rōnabiliter & sapiēter disponas & iudices ea q̄ tibi commissa sunt, dicente domino per prophetam: Erudimini qui iudicatis terram. Time ergo deum & mandata eius serua, & dilige eū totis visceribus, & proximum tuum sicut teipsum.

Amo dñi 266. tēpo re Lauy dñ, vt dicit Plaria

Deus altissimus creauit sapiētiam in sp̄u sancto. Et vidit & dinumerauit & mensus est, & effudit illā super omnia opera sua, & super omnē carnem. Secundum datū suū pr̄buit illā diligentibus se. Timor domini gloriā & gaudiū in longitudine dierum. Timor domini delectabit cor, & dabit lætitiā & gaudiū in longitudine dierum. Timenti deum bñ erit in extremis, & in die defunctiōis suarū benedicetur, dilectio dei honorabilis sapiētia. Quibus autē apparuerit in visu diligunt eū in visione, & in agnitione magnalium suoz. Initiū sapiētiae timor domini. Et cū fidelibus in vulua concreatus est, & cū electis sc̄eminis gradit̄, & cū iustis fidelibus agnoscitur. Timor domini scientiæ religiositas, religiositas custodiet & iustificabit cor, iocunditatē atq; gaudiū dabit. Timenti deū bene erit. Et in diebus consummationis illius bñdicetur. Plenitudo sapiētiae est timere deū, & plenitudo à fructibus illius. Omnē domū illius impleuit à gnationibus, & receptacula à thesauris illius. Corona sapiētiae timor dñi, replēs pacē & salutis fructū, & vidit & dinumerauit eā. Vtraq; aut sunt dona dei, sciētia & intellectus. Sapiētia cōpartiet prudētiā & gloriā tenētium se exultat. Radix sapiētiae est timere deū, rami em̄ illius lōgæui in thesauris sapiētiae, intellectus, & sciētia religiositas, execratio autē p̄c̄toribus sapiētia. Timor dñi repellit p̄c̄m, nā q̄ sine timore est, nō poterit iustificari. Iracūdia em̄ animositatis illius subuersio illius est. Vsq; in tēpus sustinebit paties, & postea redditio iocūditatis. Bonus sensus vsq; ad tēpus abscondet verba illius, & labia multoz enarrabunt sensum illius. In thesauris sapiētiae significatio disciplinæ, execratio autē p̄c̄tori cultura dei. Fili cōcupiscēs sapiētiam, cōserua iustitiā, & deus p̄bebit illā tibi. Sapiētia em̄ & disciplina timor dñi. Et qd̄ bñ placitū est illi fides & mansuetudo & adimplebit thesauros eius. Contumax nō sis & incredibilis timori dñi, & ne accesseris ad eū duplici corde. Ne fueris hypocrita in conspectu hominū, & non scandalizeris labijs tuis. Attende in illis ne forte cadas, & ponas scandalū aīarū & adducas in honoratōe tibi, & reuelet deus abscofa tua. Pro fide frater & iustitia ac p̄ salute aīarū tua certa semper, & pro adiutorio fratrū viriliter age, vt à domino recipias remunerationē. Scriptū est enim, Fili cōserua tēpus, & deuota à malo, pro aīa tua non confundaris di-

H cere